

دوماهنامه  
مسائل  
حکمرانی

بررسی پرونده:

چالش نمایندگی

شماره ۱ | فروردین و اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

می‌شود؛ با این حال، دست‌کم به واسطه برخی تجربه‌های متاخر مانند پاندمی کرونا و یا جنگ اوکراین، اهمیت دولت و نهاد نمایندگی همچنان خودنمایی می‌کند. البته ممکن است به دلیل برخی روندهای نوظهور مانند دیجیتالی شدن و ظهور شبکه‌های اجتماعی، نمایندگی دچار تحول معنایی شود و یا شاهد نوعی رقیق شدن معنای نمایندگی باشیم؛ اما اصل نمایندگی ضرورتی تاریخی داشته و باقی خواهد ماند.

این سخن که دمکراسی مستقیم در حال جایگزینی با حکومت نمایندگی است، سخنی ناتمام و خلافی شواهد تاریخی دور و نزدیک است. دمکراسی مستقیم پیشنهادی ناشی از ساده پنداشتن سیاست است، در حالی که سیاست به شدت پیچیده است. دمکراسی مستقیم با جمعیت کم و روابط اجتماعی محدود سازگار است، نه جهان نامحدود و متنوعی که ما در آن زندگی می‌کنیم. امروزه هم دولت و مناسبات اجتماعی در اوج پیچیدگی خود هستند. اساساً هر چه بیشتر وارد اتحادیه‌های منطقه‌ای، قاره‌ای یا جهانی شویم پیچیدگی‌ها نیز بیشتر و نیاز به سازوکار نمایندگی پررنگ‌تر می‌شود.

جهانی شدن به رغم اینکه در ادعا، چالش و تقابلی بنیادین با مفهوم نمایندگی دارد، اما خود با ایجاد جامعه مدنی بین‌المللی یا همان گروه‌های فشار بین‌المللی و احزاب فراملی، در حال افزودن صورت‌های جدیدی از نمایندگی به صورت‌های پیشین آن است. ماجرای محاکمه حمید نوری توسط یک دادگاه بین‌المللی را از همین دریچه باید دید. حمید نوری را دولت ملی سوئد محاکمه نکرد، بلکه یک دادگاه بین‌المللی و دادستانی که مدعی نمایندگی طیفی از افراد، دولت‌ها و گروه‌هاست، محاکمه

## جهانی شدن و بسط نمایندگی

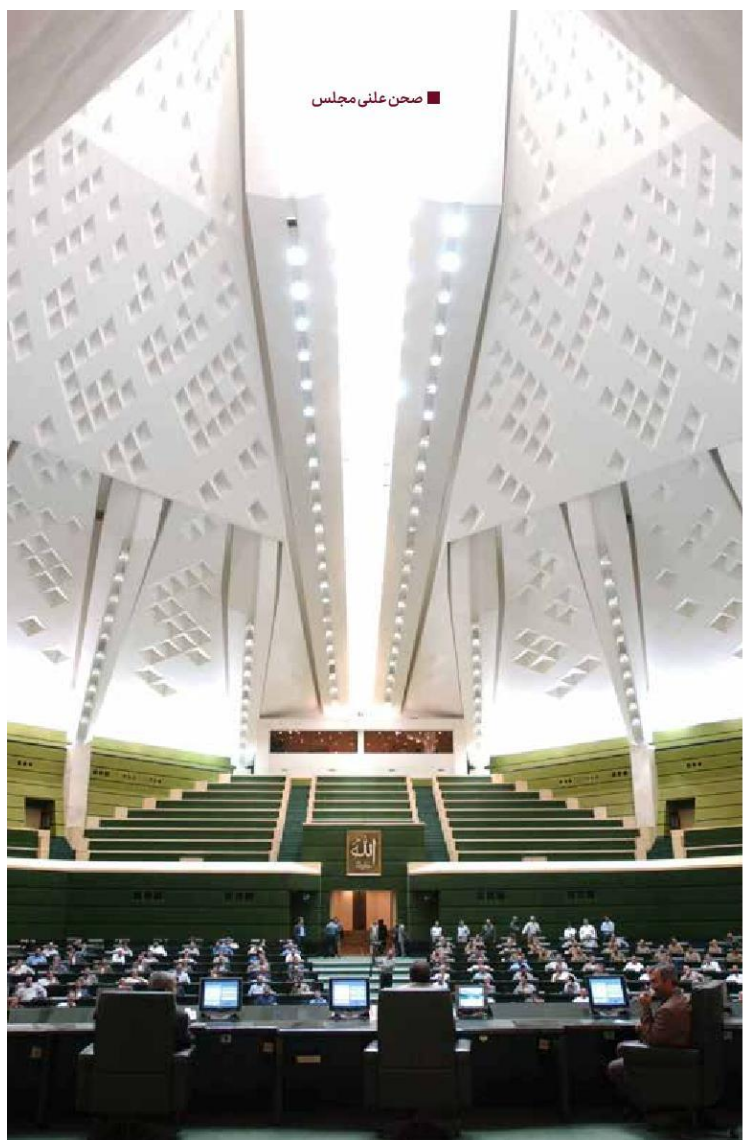
آن چیزی که دولت را مهم می‌کند ضرورت وجود دولت است و تا این ضرورت باقی باشد دولت هم باقی خواهند ماند. گاهی دولت بواسطه تامین امنیت ضرورت می‌یابد، نظیر دولت مطلقه هابزی؛ گاهی بواسطه تامین رفاه و گاه دیگر برای قانون. نیز دولت همواره ملازم قسمی نمایندگی است و از این روی، نمایندگی، به رغم تحول صورت‌های گوناگون آن، به قوت خود باقی خواهد ماند. اساساً هر پاسخی که به آثار شپسم می‌دهیم، گویی از ضرورت دولت و نمایندگی سخن گفته‌ایم.

برخی مدعی زوال دولت و نمایندگی با پدیدارهایی چون جهانی شدنند. استدلال ایشان هم این است که جهانی شدن بواسطه اینکه برخی عناصر حقوقی دولت مدرن را (که اساساً با جمعیت و مرز مشخص می‌یابد) به چالش می‌کشد و یا بی‌معنا می‌کند، تهدیدی جدی برای دولت و نمایندگی محسوب



محمد پورشیکی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی



■ صحن علنی مجلس

کرد. بنابراین روندهای جاری ملی و فراملی نه تنها نشانه‌ای از زوال نمایندگی به دست نمی‌دهد، بلکه شواهد قابل اطمینانی برای بسط و تداوم آن نیز عرضه می‌کند.